
Organizacja Narodów Zjednoczonych

Geneza ONZ

Organizacja Narodów Zjednoczonych jest bezpośrednią spadkobierczynią Ligi Narodów, pierwszej uniwersalnej organizacji międzynarodowej działającej w latach 1919-1939 (formalnie do 1946). Liga Narodów okazała się organizacją nieskuteczną i wadliwą. ONZ czerpało z jej tradycji i doświadczeń, ale udało jej się wypracować znacznie wyższy poziom skuteczności. Pomysł powołania ONZ narodził się podczas wspólnych obrad trzech mocarstw sprzymierzonych w walce z Niemcami hitlerowskimi: Wielką Brytanią, ZSRR i USA na konferencjach w Teheranie (1943), Waszyngtonie (1944), Jałcie (1945) i Poczdamie (1945).

Na konferencji w Nowym Jorku, rozpoczętej w kwietniu 1945, przyjęto Kartę Narodów Zjednoczonych, będącą dokumentem programowym organizacji. Wraz z jej wejściem w życie, 24 października 1945 roku powstała ONZ z siedzibą główną w Nowym Jorku.

(adsbygoogle = window.adsbygoogle || []).push({});

Cele ONZ

Cele statutowe ONZ zostały określone w Artykule 1 Karty Narodów Zjednoczonych. Są to:

- utrzymanie międzynarodowego ładu i bezpieczeństwa
- rozwijanie przyjaznych stosunków między narodami
- rozwiązywanie problemy międzynarodowe o charakterze gospodarczym, kulturalnym lub humanitarnym
- popieranie praw człowieka

Te dość ogólnie sformułowane cele były realizowane w mniejszym lub większym stopniu na przestrzeni XX wieku. Z pewnością najważniejszą rolę odgrywa dążenie do zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego. W sposób najbardziej intensywny ONZ zajmuje się również problemami humanitarnymi.

(adsbygoogle = window.adsbygoogle || []).push({});

Struktura ONZ

ONZ posiada dość skomplikowaną strukturę pozwalającą na zajmowanie się szerokim spectrum spraw i zachowaniem zasady możliwie jak najbardziej równego przedstawicielstwa wszystkich 192 państw członkowskich.

Organem plenarnym (przedstawicielskim), będący odpowiednikiem parlamentów w poszczególnych państwach świata, jest Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych. Jej liczebność jest zmienna – obowiązuje zasada, że każdy kraj członkowski może mieć nie więcej niż pięciu przedstawicieli i tylko jeden głos. Do kompetencji Zgromadzenia Ogólnego należą wszystkie sprawy leżące w polu zainteresowania ONZ. ZO ONZ omawia je i wydaje odpowiednie zalecenia poszczególnym państwom członkowskim oraz pozostałym organom ONZ. Wybiera też większość najważniejszych urzędników.

Najważniejszym organem jest Rada Bezpieczeństwa ONZ. Liczy ona sobie 15 członków w tym pięciu stałych: USA, Chiny, Rosję, Francję i Wielką Brytanię. Pozostali członkowie są wybierani na dwa lata według tak zwanego klucza regionalnego. RB ONZ zajmuje się utrzymaniem pokoju i bezpieczeństwa na świecie, ma prawo nakładania sankcji na państwa członkowskie oraz dysponuje mandatem do prowadzenia działań przeciwko państwom członkowskim, nie wyłączając działań zbrojnych.

Rada Gospodarcza i Społeczna zajmuje się problemami ekonomicznymi i społecznymi państw członkowskich, problematyka praw człowieka, przygotowuje projekty konwencji i organizuje pracę organów wyspecjalizowanych (patrz niżej).

Rada Powiernicza jest to organ mający w założeniu zajmować się nad tak zwanymi terytoriami powierniczymi, czyli obszarami, na których w przyszłości miałyby powstać samodzielne państwa. Dziś jest to organ praktycznie nieistniejący.

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości z siedzibą w Hadze. Organ rozstrzygający sprawy sporne między państwami członkowskimi.

Sekretariat koordynuje prace poszczególnych organów, stanowi organ wykonawczy NZ. Kieruje nim Sekretarz Generalny będący najważniejszym urzędnikiem ONZ. Obecnie jest nim Koreańczyk Ban Ki-Moon.

Organizacje wyspecjalizowane NZ, to organy, do których kompetencji należą szczegółowe zagadnienia związane z problemami społeczno-gospodarczymi. Ich pracami kieruje Rada Gospodarcza i Społeczna.

```
(adsbygoogle = window.adsbygoogle || []).push({});
```

Najważniejsze organizacje wyspecjalizowane ONZ

- Międzynarodowa Organizacja Pracy (ILO)
- Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)
- Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO)
- Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO)
- Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW)
- Światowa Organizacja Handlu (WTO)
- Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom (UNICEF)

Historia ONZ

ONZ działała z różnym natężeniem na przestrzeni 63 lat swojego istnienia. W czasach zimnej wojny była ważną, często jedyną, platformą porozumienia między państwami należącymi do dwóch wrogich bloków: komunistycznego i kapitalistycznego. Wraz z zakończeniem zimnej wojny obserwujemy spadek znaczenia ONZ w polityce międzynarodowej.

Najważniejsze działania ONZ wiążą się z:

- a) Organizacją i koordynacją misji humanitarnych poprzez poszczególne organizacje wyspecjalizowane;
- b) Działaniami na rzecz liberalizacji obrotu handlowego i stworzenia światowego systemu ekonomicznego. Wiążą się z tym tak zwane rundy negocjacji w ramach GATT – Układu Ogólnego w Sprawie Handlu i Cel oraz powstanie takich organizacji jak Światowa Organizacja Handlu, Międzynarodowy Fundusz Walutowy czy Międzynarodowy bank Odbudowy i Rozwoju;
- c) Decyzjami Rady Bezpieczeństwa ONZ – wysłaniu misji pokojowych, z których najważniejszymi były:
  - misja koreańska 1950-1953
  - od 1967 misja bliskowschodnia (związana z konfliktem izraelsko-arabskim)
  - misja w Zatoce Perskiej 1990-1991
  - misja w Somali 1992-1994
  - misja w Kambodży 1993-1994
  - misja w byłej Jugosławii 1992-1995;

Podsumowanie

- Organizacja Narodów Zjednoczonych, jako następczyni Ligi Narodów, powstała 24 października 1945 roku wraz z wejściem w życie Karty Narodów Zjednoczonych;
- KNZ to dokument programowy ONZ. Zawiera jej cele oraz określa procedury działania poszczególnych jej organów;

- Najważniejsze cele ONZ to: utrzymywanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa oraz rozwiązywanie problemów społecznych i gospodarczych;

- Najważniejszymi organami ONZ są Rada Bezpieczeństwa oraz Zgromadzenie Ogólne NZ. Najważniejszym urzędem jest Sekretarz Generalny ONZ.

- ONZ działa od 63 lat w zakresie określonym przez KNZ podejmując misje humanitarne i pokojowe oraz wspierając działania na rzecz liberalizacji wymiany handlowej między państwami członkowskimi/

Linki

Oficjalna strona ONZ: <http://www.un.org>

Pełny tekst Karty Narodów Zjednoczonych

Autor: Bartosz Wasilewski